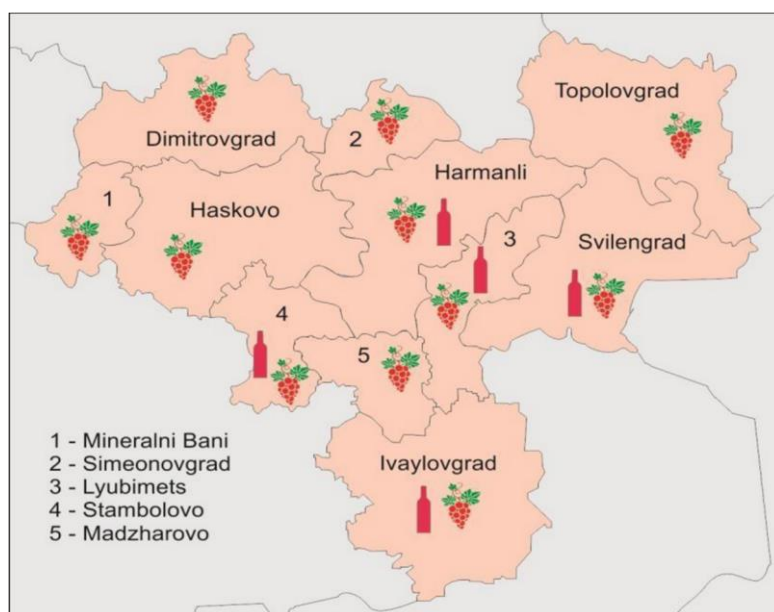

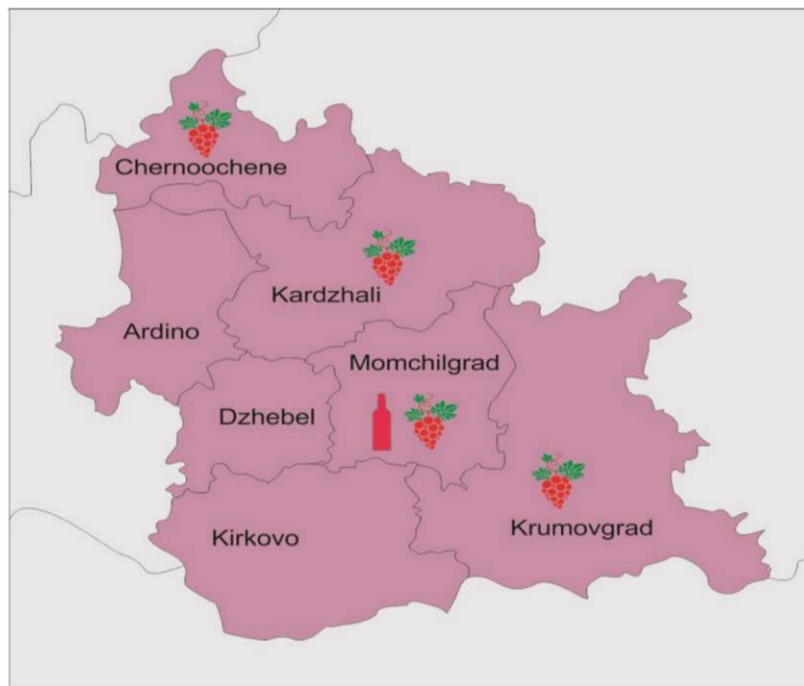
ЗНАЧЕНИЕ НА ЛОЗАРО-ВИНАРСКИЯ СЕКТОР ЗА РАЙОНА НА ОБЛАСТИТЕ ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

В съответствие с насоките на провежданата европейска политика в сектор „Вино“ българският лозаро-винарски сектор, част от който е лозаровинарското производство в областите Хасково и Кърджали, е изправен пред предизвикателствата да повишава своята конкурентоспособност, съхранявайки традициите и увеличавайки социалната и екологичната си роля в аспекта на регионалното развитие. Спецификата на производствения процес в лозарството го определя като един от най-интензивните от гледна точка на вложението на трудови ресурси сектори на земеделието. В този смисъл, а също и предвид положителната динамика на международната търговия с вино, лозарството и винопроизводството могат да се определят като дейности с потенциал за генериране на доходи и заетост. На основата на спецификата на съчетаване на факторните условия и организационно-икономическите релации на регионално равнище всеки отделен район може да създаде устойчиви конкурентни предимства, които да въздействат положително върху регионалната икономика (Борисов и Радев, 2011, Канчев и др., 2012, Митева, 2015, Киречев, 2012, Димитрова и Симеонов, 2016).

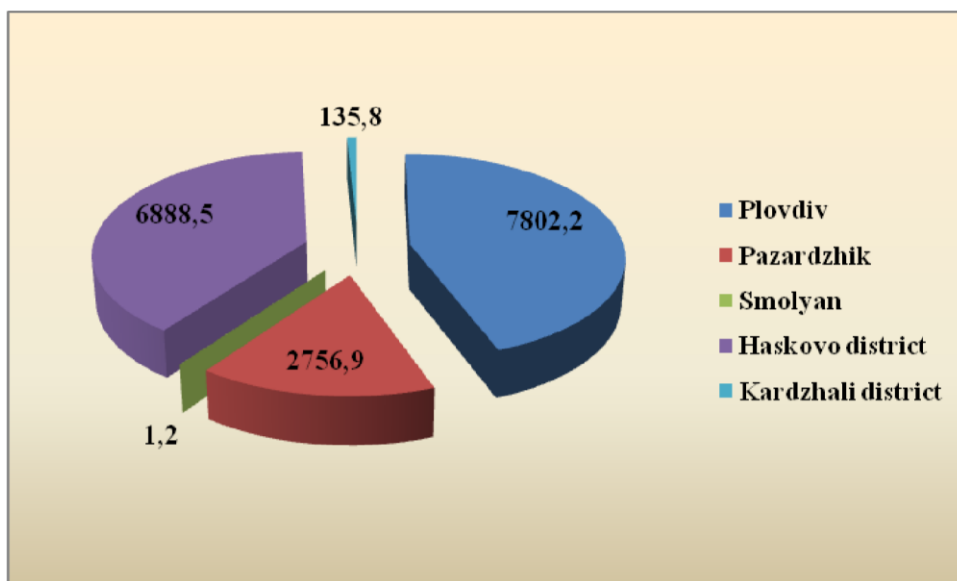
Фигура 1. Микрорегиони за производство на вино в обл. Хасково

Южен централен район, където попадат областите Хасково и Кърджали, е районът с най-висок процентен дял на брутната продукция от грозде в брутната продукция от растениевъдството - 3,4% спрямо 3,0% в Югозападен, 2,9% в Югоизточен и 0,4% в трите района от Северна България, съгласно официалната информация на НСИ за 2014 г. (Димитрова и Димитров, 2017). Това е показателно, че в регионален план именно в този район традициите в сектора са съхранени в най-голяма степен, лозарството и винопроизводството имат значение за поминъка на местното население, както и за регионалното икономическо развитие. Съществува потенциал за подобряване на конкурентните позиции на местните гроздопроизводители и винарни, който трябва да се разгърне посредством подходящи икономически и маркетингови подходи най-вече на основата на спецификата на местното производство, произтичаща от голямото сортово разнообразие и уникалните характеристики на типичните местни сортове лози.

Фигура 2. Микрорегиони за производство на вино в област Кърджали

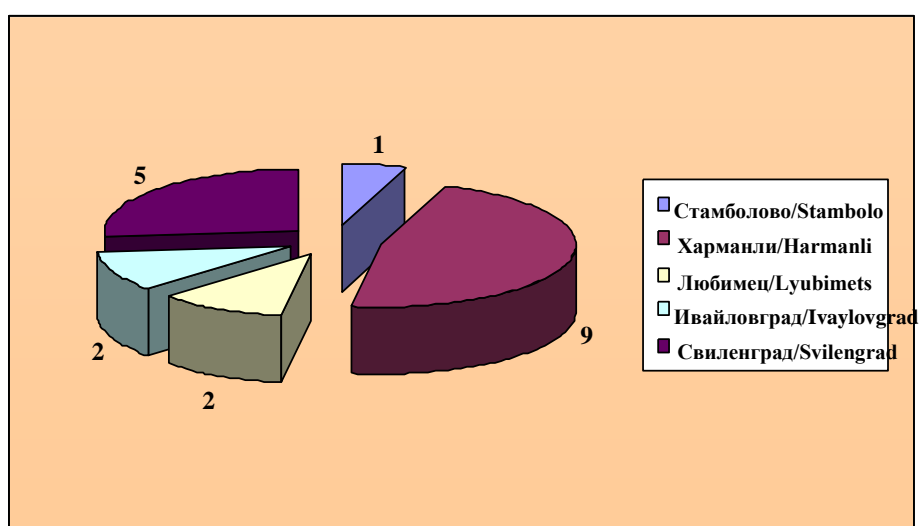
По данни на Националния статистически институт за 2015 г. в Южен централен район е съсредоточена 29,3% (17 584,6 ха) от площта на лозята с винени сортове в страната. В границите на района област Хасково се нарежда на второ място след област Пловдив според относителния дял на площта, засадена с винени лозя в общата площ на насажденията в Южен централен район - 39,2% (фиг. 3). Разгледано на национално равнище областите Хасково и Кърджали стопанисват 11,7% от лозята, предназначени за производство на винено грозде в страната.

Източник: НСИ

Фигура 3. Структура на площта, заета с винени сортове лози на територията на Южен централен район по области през 2015 г., ха

През същата година в страната функционират 204 предприятия за производство на вино, от които 18 (8,8%) на територията на област Хасково. По данни на Изпълнителната агенция по лозата и виното през 2016 г. броят на винарните в областта е 19, като най-много предприятия за преработка на грозде функционират в община Харманли – 9 и в община Свиленград – 5 броя (фиг. 4). На територията на община Любимец са регистрирани 2 винарни, като същият е броят и на предприятията в община Ивайловград. В община Стамболово има 1 винарна.

Източник: Изпълнителна агенция по лозата и виното (ИАЛВ), Регистър на лозата, 2016

Фигура 4. Брой на винарните на територията област Хасково през 2016 г.

В област Кърджали функционира едно предприятие за производство на вино, което е разположено в община Момчилград.

Респективно на високия дял на стопанисваните площи в региона в цялостната картина на национално равнище производството на грозде също представлява висок процент в общото количество на добитата продукция през посочената година – 9,3% от произведеното винено грозде в страната и 27,9% от произведената продукция в Южен централен район.

Участието на областите Хасково и Кърджали в производството на вино на национално и регионално равнище също е значително. Количеството на произведеното вино в двете области представлява 27,1% от производството на вино в Южен централен район, респективно 4,9% от произведеното вино в страната.

Неблагоприятен факт е, че като цяло производството на вино с географски индикации в страната има малък относителен дял в асортиментната структура на продукцията. По данни на МЗХГ (Аграрен доклад, 2017 г.) в България са произведени 360 984 хл вино със защитено географско указание (ЗГУ), което представлява 29,9% от общото производство на вино. Вината със защитено наименование за произход са 9511 хл, което е едва 0,8% от общия обем на производството. Южен централен район, където са разположени областите Хасково и Кърджали, е един от водещите райони в производството на вина с географски означения. През 2016 г. в района са произведени 110 135 хл вино със ЗГУ и 1596 хл вино със ЗНП, което представлява съответно 30,5% и 16,8% от общото за страната производство на вина със ЗГУ и ЗНП. Наличието и поддържането на насажденията с местни сортове в районите на двете области представлява потенциал за производството на вина с географски означения, който трябва да се проучва и развива.

Свидетелство за наличието на предприемачески интерес в лозарството – основа за поддържане и повишаване жизнеспособността на производството на грозде и вино, респективно на местния район, е увеличението на площите с винени сортове в двете области, което се наблюдава през 2015 г. спрямо 2009 г. На основата на официалната статистическа информация на МЗХГ, отдел „Агростатистика”, от проведените базисни изследвания – „Структура на лозята в България, юли 2009 г.” и „Структура на лозята в България, 2015 година” се наблюдава ръст на площта засадена с винени сортове, който е както следва:

- в област Хасково – с 11 ха (+0,16%) , от 6875 ха до 6886 ха;
- в област Кърджали – с 12 ха (+9,7%), от 124 ха до 136 ха.

Тенденцията към обновяване на лозовите масиви (а в двете области освен това се наблюдава и разширяване на площите) отразява валидната за цялата страна насока към увеличение на площите с интродуцирани сортове. В този аспект съществува необходимост да се изследват и популяризират ползите от производството на грозде и вино от местни сортове и да се подчертае ролята им за постигане на устойчиво развитие на района.

„Тази публикация е създадена в рамките на проект „Разработване идентичността на продукцията, почвата и региона“ (DIONYSOS), финансиран по Програма за сътрудничество INTERREG V-A „Гърция-България 2014-2020”, съгласно Договор за БФП № БФП № В2.6с.04/01.11.2017 г. Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от националните фондове на страните, участващи в Програмата за сътрудничество Interreg V-A „Гърция-България 2014-2020“. Съдържанието на тази публикация е отговорност на Хасковската търговско-промишлена палата (ХТПП) и при никакви обстоятелства не може да се счита, че отразява становище на Европейския съюз и управляващия орган на Програмата.